

o ní zahájenému nebránil všemi prostředky (obranami a námitkami), jež skýtá mu civilní řád soudní. Příčilo by se to zásadě rovnosti, rovného slyšení stran (§§ 176 a násl. c. ř. s.), avšak příčilo by se také § 94 odstavec druhý zákona ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n. (ústavní listiny), dle něhož »nikdo nesmí býti odňat svému zákonnému soudci«. Musí tedy býti žalovanému poskytnuta možnost, aby své obrany přednesl a odůvodnil a musí býti přípustno, aby byly obrany jeho vzaty v úvahu a o nich bylo soudem rozhodnuto bez ohledu na jednostranně právoplatné rozhodnutí soudu o předmětné nepřislušnosti. To bylo však také úmyslem zákonodárce. Z důvodové zprávy k § 46 j. n. vyplývá, že zákonodárci šlo o to, aby se zbytečnými spory o nepřislušnost neoddalovalo rozhodnutí ve věci samé, aby se tedy zabránilo dvojím jednáním a následkem toho i dvojím stížnostem o příslušnost, a proto měl za nezbytné ustanovení § 46 j. n. Při tom však neměl na mysli odmítnutí žaloby a limine fori. Praví se v motivech výslovně: »Příslušnost soudu, u kterého bude věc následkem toho zahájena, nemůže pak více býti v odpor brána z důvodů, jimiž byla příslušnost soudu, u něhož věc byla dříve zahájena, obhajována, a jež tam za bezcenné a neudržitelné byly uznány«. Z účele ustanovení tohoto a doprovodu k němu nutno usuzovati, že nemá tu zákonodárce na mysli jen zahájení věci na soudě (zahájení právní), nýbrž zahájení sporu samého (po doručení žaloby, věcné), neboť jen tu jest stranám dána možnost, aby v odpor branou příslušnost obhajovaly. Tak vykládá toto místo zákona také Ott ve svém »Soustavném úvodu«, tvrdě, že ustanovením tímto »zamezeno jest, aby z těchž důvodů v odpor vzata byla příslušnost soudu později vyhledaného, ze kterých prve nepřislušnost soudu, na který původně byla vznesena, vytýkána byla. Názoru tu hájenému nepříčí se ustanovení odstavce druhého a třetího § 46 j. n., tím méně pak §§ 45, 61 a 64 j. n., jež předpokládají, že byl spor zahájen a po případě ve věci samé jednáno, tedy naopak názor tento podpořují.

Čís. 1628.

Platnými zákonnými předpisy, jimiž určuje se ve smyslu § 47 zákona o dělnickém úrazovém pojištění ručení na prospěch dělnické úrazové pojišťovny, jsou též ustanovení zákona o silostrojích ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.

Pojišťovna má nárok na odškodnění za to, co platí poškozenému dělníku dle úrazového zákona. Nešetření nařízení vydaných pro jízdu automobilů jest hrubou nedbalostí.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1922, Rv I 4/22.)

Dne 16. prosince 1918 zachycen byl František B., ubíraje se z práce, na živé třídě hlavního města automobilem, jenž byl ve správě žalované společnosti a jež řídil spolužalovaný šofér. Ježto tu šlo o úraz podnikový, platila úrazová pojišťovna dělnická poškozenému důchod léčební a úrazový a domáhala se náhrady jeho na žalovaných na základě § 1 automobilového zák. Procesní soud prvního stádu přiznal žalobkyni důchod léčební celý, důchodu úrazového pak od 16. prosince 1919 50 proc. a zjistiv, že řidič bezprostředně před srážkou jel rychlostí asi 8 km za hodinu, že

měl malá kmitavá světla na automobilu, že tou dobou byla ulice hojně frekventována dělníky, z továrny se vracějícími a že bylo tehdy pouliční osvětlení velice slabé, uvedl po právní stránce v d ů v o d e c h: Dle slovního znění § 1 zákona automobilového ručí řidič a vlastník automobilu nebo na místě vlastníka osoba, jíž v době škodlivé příhody automobil ku provozu na vlastní účet a nebezpečí svěřen byl, za náhradu škody způsobené provozováním jízdy automobilové. Žalobkyni vzešla nepochybně škoda tím, že musí následkem úrazu B-ova při srážce automobilem důchod mu vypláceti, má tedy nárok na náhradu důchodů takto vyplacených. Žalované stíhá povinnost ta a sice druhého žalovaného, jakožto řidiče a prvžalovanou jako subjekt, jenž v době úrazu na svůj účet a nebezpečí jízdu oním automobilem provozoval, neboť omluvné důvody ve smyslu § 2 zákona automobilového nepodařilo se jí prokázat. Námitka, že žalovaná, hledíc k ustanovení § 47 zákona o úrazovém pojištění, neručí za úraz B-ův, poněvadž nikdo z nich úrazu úmyslně nepřivodil ani nezavinil, není opodstatněna. Soudní dvůr vychází sice ze stanoviska, že zákon ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. stanoví všeobecně přísný závazek řidiče a vlastníka automobilu za škodu provozem jízdy automobilové způsobenou a že tudíž i úrazová pojišťovna dělnická, nehledě ku speciálním předpisům úrazového zákona oprávněna jest domáhati se náhrady oněch důchodů, jež automobilem zraněnému sama dle zákonných předpisů vypláceti musí. Avšak kdyby se v tomto případě přihlížeti mělo k předpisu § 47 zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888, byl by tu též nárok žalobkyně po právu. Předpis tento mluví o ručení třetích osob za úraz dělníkův a sice v tom případě »welche den Unfall vorsätzlich herbeigeführt oder durch ein Verschulden veranlasst haben«. Není tu ovšem případu zlomyslného přivodění úrazu, ale jak shora uvedeno stíhá řidiče nejen zodpovědnost za úraz, nýbrž přímo i zavinění. Zavinění to spatřuje soudní dvůr v nedosti opatrné jízdy jeho; jel s málo osvětleným a takřka nedostatečně osvětleným automobilem frekventovanou třídou za panujícího tehdy slabého osvětlení uličního v polovici prosince kolem 5té hodiny odpolední, kdy, jak známo, skoro úplná tma již panuje, a přes to jel rychlostí větší než 6 km, takže při chabém osvětlení vozu i ulice nebyl s to každou překážku v jízdní dráze zpozorovati na takovou vzdálenost, by mohl v případě potřeby v čas zastaviti a na druhé straně kromě znamení dávaného houkačkou neměli chodci možnost zjistiti, s které strany, z jaké dálky a ve které části jízdní dráhy automobil se blíží. Dle uvedeného byl by nárok žalobkyně proti řidiči i v tomto případě po právu. Avšak nárok ten jest po právu i proti prvžalované společnosti, neboť dle § 8 zákona automobilového tam, kde nároky za škodu způsobenou provozem automobilu měly by posuzovány býti dle občanského práva, ručí vlastník automobilu nebo ten, kdo na jeho místo dle § 1 vstupuje, za zavinění osob, jichž při provozu užívá, pokud se jedná o jejich služby při provozu. Dopustil-li se tudíž řidič zavinění zanedbáním věcných opatrností, ručí spolužalovaná společnost, jež jízdu autem oním na svůj účet a nebezpečí provozovala, za zavinění řidičovo, ač by i zavinění jiného orgánu jejího, zde býti mohlo, že se nebylo před vyjíždkou postaráno o to, aby vůz měl náležité lucerny a řádné osvětlení pro případ jízdy ve tmě. Požadovaná náhrada placených důchodů jest sice v plném souhlasu s předloženými spisy Úrazové pojišťovny dělnické a též s ná-

lezem rozhodčího soudu, avšak hledě k tomu, že znalec lékařství ve sporu slyšený uznal, že úrazem vyvolána byla 100 proc. nezpůsobilost k práci na dobu jednoho roku tedy do 16. prosince 1919, dále pak pouze 50 proc., kdežto vyšší než 50 proc. nezpůsobilost připadá na chorobné změny tělesné, uznal soudní dvůr, že žalobkyní plně účtovaná škoda vzešla pouze do 16. prosince 1919, kdežto dále úrazem vyvolaná škoda týká se pouze 50 proc. důchodu, an důchod vyšší není v příčinné souvislosti s úrazem samým, nýbrž vyvolán chorobnými změnami tělesnými, jež tu byly již před úrazem a nemohou proto žalovaní za toto zvýšení důchodu úrazového zodpovědnými činiti býti. Byla proto žaloba v tomto směru zamítnuta, a po 16. prosinci 1919 přiznán žalobkyni pouze nárok na náhradu 50 proc. důchodu úrazového. Odvolací soud nevyhověl odvolání žádné ze stran. Důvody: K odvolání žalobkyně: Pokud jde o poměr mezi pojištěným a úrazovou pojišťovnou dělnickou, kterýžto poměr upraven je předpisy práva veřejného, přísluší ovšem určení odškodného, jen úraz. pojišťovně a je jedině rozhodčí soud její povolán ku přezkoumání odškodného, po případě k jeho změně. Domáhá-li se však úraz. pojišťovna dělnická náhrady zaplacených částek pořadem práva vůči osobě třetí, jež není k ní jinak v nijakém právním poměru, uplatňuje-li tedy soukromoprávní nárok na náhr. škody, přísluší soudu zkoumati uplatňovaný nárok nejen co do jeho důvodu, nýbrž i co do jeho výše. Z toho, že pojišťovna je povinna, vypláceti poškozenému důchod v určité výši, nenásleduje ještě, že by jí příslušel také náhradní nárok vůči osobám třetím ohledně tohoto celého obnosu. Oba nároky mohou, avšak nemusí se krýti. Pokud jde o regres úrazové pojišťovny dělnické, upraven je tento §§ 45 a 47 úr. zák. jednak proti podnikateli, jednak proti jiným osobám. Podle § 47 úr. zák., jenž zde přichází v úvahu, řídí se ručení jiných osob, které úraz zavinily, podle stávajících zákonných předpisů. V tomto případě jde o úraz přivoděný automobilem a jsou proto žalovaní dle § 1 zák. ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. povinni poskytnouti náhradu za tělesné poškození dle předpisu §§ 1325 a 1326 obč. zák. Jen v tomto objemu ručí žalovaní jak poškozenému, tak i pojišťovně. Právní nároky poškozeného i pojišťovny spočívají na témž právním důvodu, totiž na ručení žalovaných dle § 1 autom. zák. Ze znění a ze souvislosti druhé věty § 47 úr. zák. s větou první (slova » nárok na odškodnění z tohoto ručení vznikající«) vychází, že regresní nárok pojišťovny nemůže jíti dále, než pokud žalovaní ručí poraněnému samému. Osoby třetí, jež ručí za úraz přivoděný automobilem, jsou proto povinny nahraditi pojišťovně důchod vyplácený poraněnému jen do té výše, která je odůvodněna úrazem samým a jeho následky, nikoli však okolnostmi, které s úrazem nejsou v příčinné souvislosti. V tomto případě mohl by poraněný František B. domáhati se na žalovaných ušlého zisku jen potud, pokud ujma ta přivoděna byla úrazem, nikoli však potud, pokud jeho nezpůsobilost k práci má svůj původ v chorobách, jež s úrazem samým nejsou v žádné příčinné souvislosti. Dle posudku znaleckého, jehož správnost nebyla vzata v odpor, trpí František B. rozedmou plic, chronickým katarrhem větších průdušek a mírným zkornatěním tepen. Tyto choroby nepocházejí od úrazu a nebyly jím ani zhoršeny. Byly by dnes stejné, i kdyby se byl úraz nepříhodil. Nezpůsobilost k práci je přivoděna jednak následky úrazu, jednak zmíněnými chorobami a starobou. Úplná nezpůsobilost k práci trvala do 17. prosince

1919, od té doby činí 75 proc., z čehož připadá na následky úrazu 50 proc. a na chorobné změny tělesné 25 proc. Mohl by se tedy František B. od 17. prosince 1919 domáhati na žalovaných náhrady jen 50 proc. ušlého zisku. Jelikož, jak shora uvedeno, nárok úrazové pojišťovny nesahá dále, než nárok poraněného, přiznal první soud právem žalobkyni počínaje od 17. prosince 1919 nárok na náhradu nejvýše 50 proc. důchodu, to jest měsíčních 80 K 02 h. Výpočet ten je správný. Žalobkyně sama udávala 100 proc. důchod na 1920 K 48 h ročně, tedy 160 K 04 h měsíčně. Byť i tedy žalobkyně vyplácela Františku B-ovi podle rozhodnutí rozhodčího soudu od 17. prosince 1919 důchod vyšší než 50 proc., není nárok její na náhradu tohoto vyššího důchodu vůči žalovaným odůvodněn. Nebylo tudíž odvolání žalobkyně vyhověti.

K o d v o l á n í ž a l o v a n ý c h. Ani odvolání žalovaných nelze přiznati oprávněnosti. Není především správným názor žalovaných, že úrazové pojišťovně dělnické nelze přinati výhody automobilového zákona, jinými slovy, že žalující pojišťovna nemůže opíratí svůj náhradní nárok o ustanovení automobilového zákona, poněvadž prý pojišťovna neutrpěla ani škodu na věcech ani není osobou, jež utrpěla tělesný úraz. Bylo již shora uvedeno, že dle § 47 úr. zák. řídí se náhradní povinnost třetích osob vůči pojišťovně podle stávajících zákonných předpisů. K těmto předpisům patří však netoliko ustanovení 30. hlavy obč. zák., nýbrž také jiné zákony a předpisy, jež upravují náhradní povinnost při tělesném zranění neb usmrcení, tak zejména zákon o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. a rovněž zákon o jízdních silostrojích ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. Že zákon posléz zmíněný je novější než zákon o úrazovém pojištění dělnickém, nevadí. Ze znění § 47 úr. zák. je zřejmo, že ustanovení jeho vztahuje se na zákonné předpisy upravující ručení za tělesná poškození a usmrcení bez ohledu na to, zda vydány byly dříve či později. Rovněž bylo již shora vytčeno, že právní důvod náhradního nároku jak poraněného, tak i úrazové pojišťovny je týž, v tomto případě tedy ručení dle zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. Může tudíž i úrazová pojišťovna opíratí svůj náhradní nárok o přímé ručení žalovaných dle zákona tohoto. Že náhled hájený žalovanými v odvolání není správný, vychází již z úvahy, že nelze mysliti, že zákon o automobilech, jenž přece ukládá osobám v § 1 uvedeným obzvláště přísné ručení, poskytoval by právě jim zvláštní výhodné postavení v tom směru, že by nebyly vůbec povinny nahraditi tu část škody, kterou uhradila důchodem úrazovým pojišťovna. Rovněž nelze přisvědčiti vývodům žalovaných, že žalobkyni nepřisluší uplatňovaný nárok, poněvadž žalobkyně nějaké škody vůbec netrpí; vyplácí-li poraněnému rentu, že plní tím jen svou smluvní povinnost, za kterou běže ekvivalent ve formě pojišťovací premie. Kdyby názor ten byl správným, pak by úrazová pojišťovna nemohla téměř nikdy domáhati se náhrady vyplacených úrazových důchodů a nebylo by podkladu pro ustanovení §§ 45 a 47 úr. zák. Mylný je názor žalovaných, že dle § 47 úr. zák. ručí osoby jiné úrazové pojišťovně dělnické jen tehdy, když úraz způsobily úmyslně nebo hrubým zaviněním. Nesprávnost názoru toho vychází již ze samého znění § 47 úr. zák. a ze srovnání jeho s ustanovením § 45 téhož zákona. Nedůvodny jsou také vývody žalovaných, pokud napadají závěr prvního soudu, že řidiče stihá přímé zavinění na úrazu Frant. B-a a že za zavinění to je zodpovědnou i prvžalovaná. V ohledu tom

poukazuje se na případné odůvodnění prvního soudu. Avšak i tehda, kdyby přímé zavinění řidičovo nebylo prokázáno, byl by náhradní nárok pojišťovny (v objemu shora uvedeném) odůvodněn, jelikož, jak doličeno, ručí žalovaní také pojišťovně dle § 1 zák. o automobilech a ručení to stihá je, pokud neprokáží některý z omluvných důvodů, uvedených v § 2 téhož zákona. Důkazu toho však žalovaní, jak doličil první soud, nepodali.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobkyně potud, že jí přiznal od 17. prosince 1919 do 30. dubna 1921 důchod 66²/₃ proc. a další důchody, jež budou Františku B-ovi následkem úrazu i na dále po 1. květnu 1921 v budoucnosti vypláceny s tím obmezením, že nesmí přesahovati poloviční ušlý zisk Františku B-ovi rozsudkem zemského civilního soudu v Praze ze dne 2. května 1921 práveplatně prisouzený; dovolání žalovaných pak nevyhověl.

Důvody:

V tomto sporu nejde o poměr žalující dělnické pojišťovny k pojištěnému dělníku, který ovšem vyřešiti je ve zvláštním řízení, v zákoně úrazovém předepsaném, nýbrž o poměr žalující dělnické pojišťovny k žalovaným jako osobám třetím, na nichž vymáhá náhradní nárok ve smyslu § 47 zák. úraz. Tento druhý poměr je poměrem soukromoprávním, který řešiti přísluší soudům a to i pokud se týče otázky objemu zažalovaného náhradního nároku v úči žalovaným osobám třetím. Jen v těchto mezích řešily nižší soudy tento spor a nelze proto v řízení jich shledati zmatečnost ve smyslu §§ 477 čís. 6, 503 čís. 1 c. ř. s. Otázka, zda objem zažalovaného náhradního nároku rozřešily nižší soudy správně, je předmětem právního posouzení. Důvodu zmatečnosti, žalobkyní uplatňovaného, tu tedy není. Za to nelze upříti oprávnění jí uplatňovanému dovolacímu důvodu nesprávného právního posouzení dle § 503 čís. 4 c. ř. s. Prvý i druhý odstavec § 47 úraz. zák., který je podkladem žaloby, je vložiti v jich souvislosti. Smysl jich je ten, že dělnická pojišťovna má samostatný přednostní nárok proti třetím osobám, úraz dělníka u ní pojištěného způsobivším, na odškodné toho, co dle zákona úrazového pojištěnému dělníku následkem úrazu toho hraditi musí, kdežto pojištěný dělník, úraz utrpěvší, má nárok jenom na zbytek té částky, která zbude po úhradě náhradního nároku dělnické pojišťovny z náhrady, která jemu přísluší dle platných zákonných předpisů. Nárok dělnické pojišťovny i dělníka prýští tedy z téhož zákonného předpisu platného v poměru dělníka vůči osobám třetím, úraz způsobivším. Pojišťovna může dostati nejvýše jenom tolik, nač má dle platných předpisů nárok dělník, majíc v těchto mezích nárok na odškodné náhrady dělníku jí placené dle zákona úrazového, dělník pak má nárok jen na eventuelní zbytek náhrady dle platných předpisů mu příslušející po úhradě náhradního nároku pojišťovny. Tím objem náhrady pojišťovny i pojištěného dělníka vůči třetím osobám úraz způsobivším dle § 47 úraz. zák. vymezen. Stupeň zavinění, o němž se zmiňuje odstavec první § 47 úraz. zák., řídí se dle dotyčných platných zákonných předpisů, a může býti zavinění třetích osob i předpokládáno zvláště v těch případech, kde zákonné předpisy řídí se zásadou jednání na vlastní nebezpečí, jako tomu u zákona o úrazech při provozu železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., který v době vydání zákona úrazového již platil, a u zákona o silostrojích ze dne

9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák., který je zajisté též platným zákonným předpisem ve smyslu cit. § 47 úraz. zák. již dle ustanovení § 1, 2 a 3 obč. zák. V těchto posledních případech má osoba, za úraz zodpovědná, pouze právo vyvinění, t. j. právo vésti důkaz o tom, že její zavinění nenastalo. Těmito právními vývody je zodpovězen již dovolací důvod nesprávného právního posouzení obou stran. Důvodně se ho dovolává žalobkyně, jež má nárok na odškodnění náhrady, kterou platí poškozenému dělníku dle úrazového zákona a která byla ve výši jí žádané nižšími soudy zjištěna, ovšem v mezích náhrady příslušející poškozenému dělníku dle platných zákonných předpisů. Dle § 6 úr. z. není poloviční důchod úrazový totožný s polovičním ušlým výdělkem. Neprávem však se dovolávají dovolacího důvodu toho žalovanní, ježto použití zákona o silostrojích stalo se nižšími soudy právem. Ostatně lze podotknouti, že to zavinění, které bylo nižšími soudy zjištěno a spočívalo hlavně v nedbání nařízení vydaných pro jízdu s automobily, nelze pokládati za pouhé nedopatření ve smyslu § 1297, 1332 obč. zák., nýbrž za hrubou nedbalost dle § 1324, 1331 obč. zák.

Čís. 1629.

Prodatel, jenž připustil, by zboží, jehož přijetí kupec odmítl, bylo prodáno železničním úřadem dle § 81 žel. dopr. ř., nemůže žádati na kupiteli splnění smlouvy.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1922, Rv I 57/22.)

Žalovaný objednal u žalobce dvě bedny vajec. Žalobce odeslal mu nejprve jednu bednu, již žalovaný přijal a kupní cenu zaplatil, a po té dvě další bedny, jichž přijetí žalovaný odmítl, načež byly železničním úřadem prodány. Žalobu o zaplacení kupní ceny za tyto dvě bedny po srážce výměšku železničního prodeje procesní soud první stolice zamítl, ježto žalovaný nebyl povinen neobjednané zboží přijmouti. Odvolací soud přiznal žalobci kupní cenu za jednu z obou posléz zaslaných beden.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Lze ponechat stranou otázku, zda nebyl žalovaný v právu, odmítnuv přijetí zboží, 8. března 1921 mu zaslané. Byl-li žalovaný povinen zboží přijati, ocitl se ovšem, odepřev tak učiniti, v prodlení s přijetím jeho. Tím sice přestala žalobcova povinnost, zboží uschovávat, podle odstavce prvního čl. 343 obch. zák.; chtěl-li se však žalobce sprostiti této povinnosti, musel se zachovati dle předpisu druhého odstavce čl. 343 obch. zák., t. j. buď uložiti zboží na nebezpečí a útraty kupitelovy ve veřejném skladu neb u osoby třetí, anebo zaříditi svépomocný prodej zboží způsobem v čl. 343 obch. zák. předepsaným. Dokud žalobce jedině byl ve smyslu čl. 402 obch. zák. oprávněn zásilkou disponovati, trvaly i povinnosti jemu čl. 343 obch. zák. uložené. Bylo tedy na něm, by učinil vhodné opatření, ve smyslu druhého odstavce tohoto předpisu v místě určení, když mu bylo oznámeno, že žalovaný odmítl přijati zboží. Při tom bylo se mu zachovati podle čl. 282 obch. zák. s péčí řádného obchodníka. Žádným způsobem tedy nesměl připustiti, trval-li na splnění smlouvy, by zboží bylo pro-